

ЗАКОН ЗА СЛЕДЕЊЕ НА КОМУНИКАЦИИТЕ

КОНСОЛИДИРАН ТЕКСТ 1

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат постапката за следење и снимање на телефонските и другите електронски комуникации (во натамошниот текст: следење на комуникациите), начинот на постапување, чување и користење на податоците и доказите прибавени со следење на комуникациите и контролата на законитоста на следењето на комуникациите.

Член 2

Избришан 2

Член 3

Производство, нудење на продажба, продажба, увоз, извоз, реекспорт или држење на средства за следење на комуникациите не може да се врши без одобрение што го издава Министерството за внатрешни работи.

Одобрението од ставот 1 на овој член се издава врз основа на поднесено писмено барање, во прилог на кое е доставена техничка спецификација на видот и карактеристиките на средствата кои можат да бидат наменети за следење на комуникациите.

Правните лица кои поднесуваат барање за држење на средства за следење на комуникациите во својство на давател на телекомуникациски услуги, покрај техничката спецификација од ставот 2 на овој член доставуваат и податоци за нивната електронска комуникациска мрежа и безбедносен сертификат за правни лица.

Против решението со кое се одбива барањето за издавање одобрение, подносителот на барањето има право на судска заштита.

Одобрението и барањето од ставот 2 на овој член, како и документите и другите материјали доставени во врска со нив, претставуваат класифицирана информација со соодветен степен на класификација, согласно со прописите за класифицирани информации.

Одобрението од ставот 2 на овој член ќе се одземе кога ќе се утврди дека:

- повеќе не се исполнети условите врз основа на кои било издадено одобрението и
- правното лице го злоупотребува одобрението за вршење неовластено следење на комуникациите.

Одобрението издадено од Министерството за внатрешни работи ќе биде поништено кога ќе се утврди дека било издадено врз основа на неточни или непотполни податоци, а подносителот на барањето знаел или требало да знае дека податоците се неточни или непотполни.

Член 4

Податоците собрани со следење на комуникациите и регистрите во врска со нив, претставуваат класифицирани информации со соодветен степен на класификација, согласно со прописите за класифицирани информации.

Во текот на постапката, се врши декласификација на податоците од ставот 1 на овој член, доколку се исполнети условите утврдени со посебен закон.

Член 5

Следење на комуникациите се остварува во постапка утврдена со овој закон, со која не се загрозуваат човековите слободи и права.

Член 6

Лицето чија комуникација е следена има право да ја оспорува автентичноста на собраните податоци и законитоста на постапката за следење на неговите комуникации, во постапка утврдена со Законот за кривичната постапка на Република Македонија.

Член 7

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1) комуникација - технички процес на испраќање, пренос и примање на каков било говор, податоци, звуци, сигнали, пишуван текст, статички и подвижни слики, кои служат за размена на информации меѓу луѓето, меѓу луѓето и предметите, меѓу предметите или за управување со каков било предмет со помош на телекомуникациски систем.

Поимот “комуникација“ се однесува на сите видови телефонски и други електронски комуникации како интернет протокол, говор преку интернет протокол, интернет страница и електронска пошта;

2) следење на комуникациите - тајно дознавање на содржината на која и да е комуникација и истовремено создавање технички запис за содржината на комуникацијата, со можност да се репродуцира;

3) средства за следење на комуникациите - електронско, механичко или друго средство со чија помош може да се дознае или сними содржината на која и да е комуникација;

4) телекомуникациски систем - средства, уреди, инструменти и медиум за пренос;

5) телекомуникациска услуга - секоја услуга што им обезбедува на корисниците можност да испратат, пренесат или примат каков и да е говор, податоци, звуци, сигнали, пишуван текст, статички и подвижни слики пренесени во целост или само во некој дел преку телекомуникацискиот систем;

б) давател на телекомуникациски услуги - овластено правно лице или повеќе правни лица кои на јавниот обвинител, Министерството за внатрешни работи, Управата за финансиска полиција и Царинската управа ги прават достапни услугите на јавниот телекомуникациски систем или обезбедуваат пристап до истиот, заради негово користење;

7) овластени органи за следење на комуникациите - јавниот обвинител, Министерството за внатрешни работи, Управата за финансиска полиција, Царинската управа и Министерството за одбрана. Министерството за одбрана е овластен орган за следење на комуникациите само во делот на фреквентниот спектар на радио бранови на високи, многу високи и ултра високи фреквенции (HF, VHF и UHF) кои се одредени за потребите на одбраната.

II. ПОСТАПКА ЗА СЛЕДЕЊЕ НА КОМУНИКАЦИИТЕ ЗА ОТКРИВАЊЕ И ГОНЕЊЕ НА СТОРИТЕЛИ НА КРИВИЧНИ ДЕЛА

Член 8

Избришан 3

Член 9

Барање за донесување наредба за следење на комуникациите, до надлежниот судија поднесува надлежниот јавен обвинител по сопствена иницијатива или на предлог на полицискиот службеник на Министерството за внатрешни работи, односно припадникот на Управата за финансиска полиција, односно со закон овластеното лице на Царинската управа кој/кое го води случајот.

Член 10

Барањето за следење на комуникациите се поднесува до судијата на претходната постапка во писмена форма и содржи:

- законски назив на кривичното дело,

- лицето или предметите врз кои ќе се примени посебната истражна мерка следење на комуникации,

- техничките средства кои ќе се применат,
- обемот и местото на спроведување на посебната истражна мерка следење на комуникации,
- сознанијата и доказите врз основа на кои се засноваат основите на сомневање и образложение за причините поради кои податоците или доказите не можат да се соберат на друг начин,
- органот кој треба да ја спроведе наредбата,
- времетраењето на посебната истражна мерка следење на комуникации и
- видот на телекомуникацискиот систем, телефонскиот број или друг податок за идентификација на телекомуникацискиот приклучок.

Член 11

За барањето за следење на комуникациите судијата на претходната постапка одлучува најдоцна во рок од 48 часа од поднесувањето на барањето.

Ако судијата на претходната постапка не се согласи со барањето за следење на комуникациите, се постапува согласно со одредбите на Законот за кривичната постапка со кои е регулирана постапката во случај кога судијата на претходната постапка не се согласува со предлог на јавниот обвинител.

Член 11-а

По исклучок, од членот 11 на овој закон, во итни случаи, кога постои опасност од предизвикување ненадоместлива штета за успешно водење на кривичната постапка, судијата на претходната постапка може да издаде усна наредба со која ќе дозволи следење на комуникациите за време од 48 часа, врз основа на поднесено усно барање за следење на комуникациите од страна на надлежниот јавен обвинител.

За поднесеното усно барање за следење на комуникациите од надлежниот јавен обвинител и издадената усна наредба, судијата на претходната постапка изготвува службена белешка, што се евидентира во судскиот регистар.

За поднесеното усно барање за следење на комуникациите и издадена усна наредба, надлежниот јавен обвинител:

- веднаш го известува полицискиот службеник на Министерството за внатрешни работи односно припадникот на Управата за финансиска полиција, односно со закон овластеното лице на Царинската управа кој/кое го води случајот, за спроведување на усната наредба, во случај кога следењето на комуникациите се врши од страна на Министерството за внатрешни работи, Управата за финансиска полиција или Царинската управа,
- изготвува службена белешка и
- веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа по добиената усна наредба, доставува писмено барање до судијата на претходната постапка, согласно со членот 10 на овој закон.

Полицискиот службеник на Министерството за внатрешни работи, односно припадникот на Управата за финансиска полиција, односно со закон овластеното лице на Царинската управа кој/кое го води случајот врз основа на добиеното усно известување од надлежниот јавен обвинител, за спроведување на усно издадена наредба, изготвува службена белешка и веднаш презема мерки за спроведување на наредбата.

Врз основа на поднесеното писмено барање од ставот 3 алинеја 3 на овој член, судијата на претходната постапка ќе донесе наредба за следење на комуникациите, најдоцна во рок од 24 часа од неговото поднесување, доколку врз основа на фактите и околностите содржани во барањето оцени дека се исполнети условите утврдени со овој закон.

Со наредбата за следење на комуникациите од ставот 5 на овој член, судот ќе дозволи следење на комуникациите за време што е неопходно потребно, но не подолго од четири месеци, вклучувајќи го и времето од 48 часа за кое е издадена усната наредба.

Ако судијата на претходната постапка не се согласи со писменото барање од ставот 3 алинеја 3 на овој член, по барањето одлучува надлежниот првостепен суд во совет составен од тројца судии согласно со Законот за кривичната постапка.

Ако во рок од 24 часа од усно издадената наредба, надлежниот јавен обвинител не достави писмено барање до судијата на претходната постапка, ќе се смета дека не е издадена наредба за следење на комуникациите, што судијата го констатира во службена белешка.

Во случај од ставот 8 на овој член, како и во случај кога советот од ставот 7 на овој член го одбил барањето за следење на комуникациите, следењето на комуникациите што се врши врз основа на претходно издадената усна наредба се прекинува врз основа на известување од надлежниот јавен обвинител, а податоците собрани со следењето врз основа на издадената усна наредба, се ништат, согласно со членот 26 на овој закон.

Член 12

Избришан 4

Член 13

Избришан 5

Член 14

Избришан 6

Член 15

Со наредбата за следење на комуникациите судијата на претходната постапка ќе дозволи следење на комуникациите за време што е неопходно потребно, но не подолго од четири месеци сметано од денот на нејзиното донесување.

Пред истекот на рокот од ставот 1 на овој член, доколку полицискиот службеник на Министерството за внатрешни работи, односно припадникот на Управата за финансиска полиција, односно со закон овластеното лице на Царинската управа кој/кое го води случајот оцени дека има потреба да се продолжи со следење на комуникациите, должно е до надлежниот јавен обвинител да достави посебен извештај во кој ќе ги наведе резултатите од следењето на комуникациите со предлог за продолжување на рокот за следење на комуникациите, во кој ќе ги образложи причините поради кои се предлага продолжувањето.

Ако надлежниот јавен обвинител се согласи со предлогот од ставот 2 на овој член или по сопствена иницијатива оцени дека е потребно да се продолжи со следење на комуникациите, пред истекот на рокот од ставот 1 на овој член должен е писмено да го извести судијата на претходната постапка за резултатите од следењето на комуникациите со предлог за негово продолжување со образложение за причините поради кои се предлага продолжување на рокот за следење на комуникациите.

Во случај кога надлежниот јавен обвинител предлага продолжување на рокот за следење на комуникациите пред неговото истекување, судијата на претходната постапка може, пред истекот на тој рок да донесе наредба за продолжување на рокот за следење на комуникациите, за време не подолго од четири месеци од денот на истекот на рокот, чие продолжување се предлага.

Продолжување на следење на комуникациите може да се дозволи и по истекот на рокот од ставот 1 на овој член. Во тој случај, јавниот обвинител, по сопствена иницијатива или на предлог на полицискиот службеник на Министерството за внатрешни работи, односно припадникот на Управата за финансиска полиција, односно со закон овластеното лице на Царинската управа кој/кое го води случајот должен е до судијата на претходната постапка да достави писмен предлог за продолжување на рокот за следење на комуникациите, во кој посебно ќе ги образложи причините поради кои се предлага продолжувањето.

Во случај кога надлежниот јавен обвинител предлага продолжување на рокот за следење на комуникациите по истекот на рокот од ставот 1 на овој член, судијата на претходната постапка може најдоцна во рок од три дена од денот на поднесување на предлогот да донесе наредба за продолжување на рокот за следење на комуникациите, за време не подолго од четири месеци.

Судијата на претходната постапка може да дозволува продолжување на рокот за следење на комуникациите, најмногу во вкупно траење од 14 месеци, сметајќи го и времето определено со првата наредба издадена за следење на комуникациите.

Во случај на несогласување на судијата на претходната постапка со предлогот за продолжување на рокот за следење на комуникациите, се постапува согласно со членот 11 став 2 од овој закон.

Издадената наредба за следење на комуникациите судијата на претходната постапка веднаш ја доставува до надлежниот јавен обвинител.

Член 17

Во случај кога следењето на комуникациите се врши од страна на Министерството за внатрешни работи, Управата за финансиска полиција или Царинската управа, надлежниот јавен обвинител издадената наредба ја доставува на полицискиот службеник на Министерството за внатрешни работи, односно припадникот на Управата за финансиска полиција, односно со закон овластеното лице на Царинската управа кој/кое го води случајот.

Член 18

За време на спроведувањето на наредбата за следење на комуникациите, надлежниот јавен обвинител континуирано ги следи дејствијата што се преземаат во врска со спроведувањето на наредбата и врши увид во сите податоци, списи и други материјали собрани со спроведувањето на наредбата.

Член 19

Избришан 7

Член 20

Избришан 8

Член 21

Избришан 9

Член 22

Избришан 10

Член 23

Ако податоците собрани со следење на комуникациите или податоците што се уништени се објават во јавноста, граѓанинот кој поради тоа претрпел штета има право на судска заштита.

Средствата за надоместок на штетата од ставот 1 на овој член се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

Член 24

Избришан 11

Член 25

Податоците собрани со следење на комуникациите не можат да се употребат како доказ во кривичната постапка, кога следењето е извршено спротивно на постапката утврдена со овој закон, како и кога следењето не е извршено во согласност со одредбите на Законот за кривичната постапка.

Во случаите од ставот 1 на овој член, податоците се ништат согласно со членот 26 од овој закон.

Член 25-а

Избришан 12

Член 26

Решение за ништење на податоците од членот 25 од овој закон донесува судијата на претходната постапка врз основа на посебно барање.

Барањето од ставот 1 на овој член го доставува надлежниот јавен обвинител или заинтересираното лице.

Ништењето на податоците го врши судија определен од претседателот на судот каде што е водена кривичната постапка во која се користени тие податоци.

За извршеното ништење, судијата изготвува извештај.

Член 27

Избришан 13

Член 28

Лицето чијашто комуникација била следена спротивно на одредбите на овој закон, има право на надомест на штета.

За надоместување на штетата од ставот 1 на овој член одлучува судот што ја донел, односно судот што е надлежен за донесување на наредбата за следење на комуникациите, во итна постапка, што не може да трае подолго од три месеца.

Против одлуката на судот од ставот 2 на овој член оштетениот има право на жалба до повисокиот суд во рок од осум дена од нејзиниот прием. Второстепениот суд одлучува по жалбата во рок од осум дена од нејзиното поднесување.

Надоместување на штетата се врши од Буџетот на Република Македонија.

III. ПОСТАПКА ЗА СЛЕДЕЊЕ НА КОМУНИКАЦИИТЕ ЗАРАДИ ЗАШТИТА НА ИНТЕРЕСИТЕ НА БЕЗБЕДНОСТА И ОДБРАНАТА НА ЗЕМЈАТА

Член 29

Судот може да нареди следење на комуникациите кога постојат основи на сомневање дека се подготвува извршување на кривично дело против државата, против вооружените сили или против човечноста и меѓународното право.

Освен во случаите од ставот 1 на овој член, судот може да нареди следење на комуникациите и кога се подготвува, поттикнува, организира или учествува во вооружен напад против Република Македонија или во онеспособување на нејзиниот безбедносен систем да ги врши своите функции, кога на друг начин не можат да се обезбедат податоци за таквата активност или нивното обезбедување би било сврзано со поголеми тешкотии за да се спречи извршувањето на кривичното дело, вооружениот напад или онеспособувањето на безбедносниот систем.

Член 30

Барање за донесување наредба за следење на комуникациите врз основа на членот 29 на овој закон може да поднесе министерот за внатрешни работи или лице овластено од него, како и министерот за одбрана или лице овластено од него.

Барањето за следење на комуникациите од ставот 1 на овој член се доставува до Јавниот обвинител на Република Македонија.

Јавниот обвинител од ставот 2 на овој член барањето за следење на комуникациите од ставот 1 на овој член го поднесува до судијата на Врховниот суд на Република Македонија, одреден со внатрешниот распоред на судот.

Член 31

Судијата на Врховниот суд ќе донесе наредба за следење на комуникациите доколку врз основа на фактите и околностите во барањето оцени дека се исполнети условите од членот 29 на овој закон, најдоцна во рок од 72 часа од поднесувањето на барањето.

По исклучок од ставот 1 на овој член, на посебно образложен предлог за итност на донесувањето на наредбата, судијата на Врховниот суд ќе донесе наредба за следење на комуникациите најдоцна во рок од 5 часа од поднесувањето на барањето.

Ако судијата не се согласи со барањето за донесување на наредбата за следење на комуникациите, писмено ќе го извести подносителот во рок од 24 часа од поднесувањето на барањето.

Во случај на итност од ставот 2 на овој член, ако судијата не се согласи со барањето за донесување на наредбата за следење на комуникациите писмено ќе го извести подносителот во рок од 6 часа од поднесувањето на барањето.

Ако судијата на Врховниот суд не се согласи со барањето за донесување на наредба за следење на комуникациите, подносителот на барањето може да поднесе приговор до Врховниот суд во рок од 24 часа од известувањето за несогласувањето.

По приговорот од ставот 5 на овој член, во рок од 24 часа од неговото поднесување решава совет од тројца судии на Врховниот суд, во кој не може да членува судијата што одлучувал по барањето за донесување на наредба за следење на комуникациите.

Член 32

Избришан 14

Член 33

Со наредбата за следење на комуникациите, судијата на Врховниот суд ќе дозволи следење на комуникациите за време што е неопходно потребно, но не подолго од шест месеца.

Пред и по истекот на рокот од ставот 1 на овој член, врз основа на дополнителен образложен предлог, судијата може да нареди следењето на комуникациите да биде продолжено најмногу до две години, сметајќи го и времето определено со првата наредба.

Во случај кога судијата не се согласува со дополнителниот предлог за донесување на наредба за продолжување на следење на комуникациите, подносителот на предлогот може да поднесе приговор до Врховниот суд, во рок од 24 часа од известувањето за несогласувањето.

По приговорот од ставот 3 на овој член, се постапува согласно со членот 31 став 6 на овој закон.

Член 34

Податоците за лицето собрани со извршувањето на наредбата за следење на комуникациите се чуваат во Министерството за внатрешни работи, односно во Министерството за одбрана под посебен режим, најдолго пет години по истекот на времето определено со наредбата.

По истекот на рокот од ставот 1 на овој член, податоците и сите материјали во врска со извршувањето на наредбата за следење на комуникациите се ништат под надзор на судијата кој ја донел наредбата и за ништењето се составува записник во кој се регистрира само бројот на судската наредба. Истовремено, во судскиот регистар се ништат сите податоци за лицето на кое се однесувала наредбата.

Записникот од ставот 2 на овој член се изготвува во два примерока, од кои по еден примерок за судот и за подносителот на барањето за следење на комуникациите.

IV. НАДЗОР И КОНТРОЛА

Член 35

Надзор над спроведувањето на посебната истражна мерка следење на комуникациите од страна на Министерството за внатрешни работи, Управата за финансиска полиција, Царинската управа и Министерството за одбрана, врши Собранието на Република Македонија.

Член 36

За вршење на надзорот од членот 35 на овој закон Собранието на Република Македонија од редот на пратениците во Собранието на Република Македонија, основа Комисија составена од претседател, четири члена, заменик претседател и четири заменици членови.

Претседателот на Комисијата од ставот 1 на овој член е од редот на политичката партија во Собранието на Република Македонија во опозиција, што на последните избори за пратеници освоила најмногу гласови, двајца членови на Комисијата се од редот на политичките партии на власт и двајца членови се од редот на политичките партии во опозиција во Собранието на Република Македонија.

Член 36-а

Одлуката за надзор Комисијата од членот 36 од овој закон ја донесува со мнозинство гласови.

Член 37

За извршениот надзор над законитоста на спроведувањето на мерките од страна на Министерството за внатрешни работи, Управата за финансиска полиција, Царинската управа и Министерството за одбрана Комисијата поднесува годишен извештај до Собранието на Република Македонија во рок од два месеца по завршувањето на тековната година.

Член 38

Комисијата донесува Деловник за својата работа, со кој се уредуваат прашањата за постапката и начинот на работата на Комисијата.

Член 38-а

Контрола над спроведувањето на посебната истражна мерка следење на комуникациите врши надлежниот јавен обвинител согласно со посебен закон.

Член 38-б

Судијата на Врховниот суд кој ја издал наредбата за примена на посебната истражна мерка следење на комуникациите, врши контрола над спроведувањето на мерката.

Член 39

Контрола над спроведувањето на одредбата на членот 3 на овој закон врши Министерството за внатрешни работи.

IV-а. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 39-а

Глоба во износ од 15% до 20% од вкупниот годишен приход остварен во деловната година што и претходи на годината кога е сторен прекршокот или од вкупниот приход остварен за пократок период од годината што му претходи на прекршокот доколку во таа година правното лице започнало да работи, ќе му се изрече за прекршок на правно лице ако произведува, нуди на продажба, продава, врши увоз, извоз, реекспорт или држи средства за следење на комуникациите без одобрение на Министерството за внатрешни работи.

За прекршокот од ставот 1 на овој член, глоба во износ од 6.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице и на трговец поединец.

Глоба во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице ако произведува, нуди на продажба, продава, врши увоз, извоз, реекспорт или држи средства за следење на комуникации без одобрение на Министерството за внатрешни работи.

Средствата наменети за следење на комуникациите ќе се одземат.

V. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 40

Државните органи и правните лица кои вршат производство, нудење на продажба, продажба и држење на средства за следење на комуникациите, се должни своето работење да го усогласат согласно со одредбите на овој закон во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 41

Собранието на Република Македонија, Комисијата од членот 36 на овој закон ќе ја основа во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 42

Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 43

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.